

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 23

van **IMMANUEL DE REUSE**

datum: 4 oktober 2021

aan **WOUTER BEKE**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Ouderverstoting bij echtscheidingen - Aanpak

Op 9 maart 2021 stelde ik reeds een vraag om uitleg (nr. 2135) over ouderverstoting bij echtscheidingen. Bij ouderverstoting probeert de ene ouder het kind te beïnvloeden zodat de band met de andere ouder verbroken wordt. Het kind gaat hierbij zelf ook denken dat de andere ouder slecht is, met als gevolg dat die ook negatieve gedragingen gaat stellen tegenover de andere ouders. Ouderverstoting kan daarbij ook heel wat gevolgen voor het kind met zich meebrengen zoals problemen met identiteitsvorming, sociale ontwikkeling en vertrouwen.

In het verleden gaf de minister al aan dat de aanpak van deze problematiek past in de bredere aanpak van relatie- en/of scheidingsproblemen. Zowel de CAW's (centra algemeen welzijnswerk) als de CGG's (centra voor geestelijke gezondheidszorg) spelen een rol in de aanpak van deze problematiek. De minister gaf in zijn antwoord dan ook aan dat de CAW's een ruime waaier aan hulpverlening aanbieden. Wanneer er sprake zou zijn van contactverlies/contactbreuk, dan kan er gebruikgemaakt worden van de bezoekeruimten van de CAW's. Dit kan zowel op vrijwillige als gerechtelijke basis. In het antwoord van de minister kwam ook de ORO-methodiek (ouderschapsreorganisatie-overleg) aan bod. Hier rond zou een wetenschappelijk onderzoek lopende zijn dat focust op het in kaart brengen van werkzame en belemmerende factoren om op termijn na te gaan hoe verdere uitrol binnen de sector mogelijk kan zijn.

1. Is het huidige begeleidingsaanbod volgens de minister voldoende? Heeft de minister weet van wachtlijsten?
2. Kan de minister meedelen hoe vaak er de afgelopen 3 jaren een beroep werd gedaan op de bezoekeruimten van de CAW's? Graag een opsplitsing per jaar, per CAW en of dit al dan niet het gevolg was van een gerechtelijke beslissing.
3. Is het wetenschappelijk onderzoek inzake de ORO-methodiek momenteel al afgerond? Zo ja, wat waren de belangrijkste resultaten en zal dit proefproject verder uitgerold worden? Zo niet, wanneer zijn deze resultaten wel beschikbaar?
4. Hoe worden de CAW's ondersteund in hun belangrijke taak om een intersectoraal netwerk uit te bouwen?
5. In het verleden gaf de minister aan dat dit thema niet wordt geregistreerd in de CAW's en dat hierover dus geen cijfers beschikbaar zijn. Nochtans is het zeer belangrijk dit probleem in kaart te brengen om te kunnen voorzien in een effectieve aanpak.

Welke initiatieven neemt de minister om ervoor te zorgen dat er in de toekomst wel cijfers inzake deze problematiek beschikbaar zullen zijn?

ANTWOORD

op vraag nr. 23 van 4 oktober 2021

van **IMMANUEL DE REUSE**

1. Binnen de geestelijke gezondheidszorg worden er op dit moment geen projecten of organisaties gefinancierd die zich specifiek richten op ouderverstoting of oudervervreemding. Binnen de CGG kunnen zowel ouders als kinderen wel terecht voor hulpverlening in het kader van gezinsconflicten, (vecht)scheidingen, slachtofferschap, verwerkingsproblemen, ... Zowel het kind als de ouders kunnen via individuele sessies of via relatie- en gezinstherapie ondersteund worden.

De CAW bieden een ruime waaier aan hulpverlening rond relatieproblemen en scheiding aan. Dit hulpverleningsaanbod gaat van eenvoudige vragen tot complexe problemen, gaande van de eerste tot de laatste lijn. Alle reguliere werkingen die zich richten op de aanpak van relatie- en/of scheidingsproblemen zijn te beschouwen als initiatieven die contactbreuk helpen te voorkomen. Het aanbod scheidingsbemiddeling en ouderschapsbemiddeling binnen de CAW kan ingezet worden bij signalen van een verstoorde ouder-kind-relatie en kan zo preventief werken. Het CAW heeft ook een aanbod van scheidingsbegeleiding. Het kind wordt centraal gezet en er wordt gewerkt aan een hechte relatie tussen ouders en kinderen, er wordt geleerd constructief om te gaan met meningsverschillen om zo te vermijden dat kinderen de inzet worden van de scheiding. De CAW bieden desgevallend ook vormings- en infosessies aan rond het belang van een goede relatie tussen ouder en kind. Wanneer er sprake is van contactverlies of contactbreuk, dan loopt de communicatie tussen de partijen heel erg mank en zitten we op het einde van het hulpverleningscontinuüm, zijnde bij de werking van de bezoekenruimten die vallen onder de CAW. Naar een bezoekenruimte gaan kan op vrijwillige basis, maar eveneens binnen een gerechtelijke context. In de bezoekenruimtes van de CAW bieden de hulpverleners gratis dienstverlening aan, ze bereiden de bezoeken zorgvuldig voor, zoeken naar een regeling op maat die voor de betrokken personen haalbaar is, houden toezicht op de bezoekenmomenten, geven ondersteuning, komen tussenbeide in crisissituaties tijdens de bezoekenregeling, ... De hulpverleners houden zich niet enkel bezig met het installeren en begeleiden van gepast contactherstel. Ze stimuleren een verruimd inzicht bij de betrokken partijen, in hun aandeel in het conflict en de effecten ervan. Er wordt gefocust op de verantwoordelijkheid die de ex-partners in hun rol als ouders hebben. Zo streeft de bezoekenruimte naar herstel van betekenisvolle relaties tussen ouder en kind. Het uiteindelijke doel is het realiseren van een werkbare en zelfstandige omgangsregeling.

De 11 CAW voorzien in bezoekenruimten op 14 verschillende locaties. Ondanks bijkomende investeringen in het aanbod blijft de druk op de bezoekenruimten inderdaad hoog.

Wat betreft de wachtlijsten moet er een onderscheid gemaakt worden tussen de wachtlijst enerzijds en de wachttijd anderzijds, ook al zijn die twee onlosmakelijk met elkaar verbonden.

We beschikken niet over een algemeen overzicht van eventuele wachtlijsten binnen de CAW. Er is ook niet altijd sprake van een wachtlijst binnen de neutrale bezoekenruimten van de CAW. De lengte van een eventuele wachtlijst is ook zeer afhankelijk van het moment waarop gemeten wordt.

Gemiddeld gesproken is er binnen de CAW een wachttijd voor de bezoekerimte die varieert tussen 0 en 6 maanden. De wachttijden (tussen aanmelding en 1e bezoek) kunnen sterk fluctueren tussen de CAW onderling en binnen eenzelfde CAW ook.

De variabelen die van invloed zijn op het al dan niet hebben van een wachtlijst/wachttijd werden in kaart gebracht door de CAW. Het gaat onder andere om:

- Het aantal gezinssystemen dat ontvangen kan worden per bezoekerimte: dit wordt sterk bepaald door de infrastructuur. Als je een grote ruimte hebt, is het logisch dat er meerdere gezinssystemen terecht kunnen;
- De personeelsomkadering die je als CAW kan inzetten;
- Het al dan niet werken met vrijwilligers;
- De toenemende complexiteit (bv. escalatie van conflict, verontrusting, werken met tolken, ...) heeft invloed op het aantal dossiers dat per VTE opgenomen kan worden;
- De kwaliteit van de samenwerkingsafspraken met doorverwijzers: hoe duidelijker het is voor doorverwijzers wat al dan niet kan binnen de begeleiding van een bezoekerimte, hoe minder dossiers doorverwezen worden naar de bezoekerimte die hier niet thuishoren;
- De mogelijkheden van de gezinnen zelf: het kan zijn dat er op woensdag nog plaats is in de bezoekerimte, maar dat het gezin uitsluitend op zaterdag naar de bezoekerimte wil/kan komen;
- De duur van een bezoek: in sommige CAW duurt een bezoek 1,5 uur en in een ander CAW duurt dit 3 uur.

Bovenstaande variabelen zijn verschillend per CAW. Op sectorniveau zijn de CAW momenteel een aantal zaken verder aan het onderzoeken en gaan ze na hoe ze de werking van de bezoekerimten nog kunnen verbeteren.

2. Onderstaande tabellen geven cijfers van de afgelopen 3 jaren.

Cijfers 2018

aantal cliënten in begeleiding in bezoekerimte, werkjaar 2018								
	0 - 11 jaar	12 - 17 jaar	18 - 24 jaar	25 - 59 jaar	60+	Leeftijd Onbekend	Totaal	Doorverwezen door rechtbank
CAW Antwerpen	74	16	2	93	4	5	194	169
CAW De Kempen	28	12	5	66	1	4	116	95
CAW Limburg	128	34	33	354	6	14	569	385
CAW Oost-Vlaanderen	181	53	15	298	15	73	635	563
CAW Halle-Vilvoorde	29	9	1	68	6	8	121	109
CAW Zuid-West-Vlaanderen	58	11	3	102	5	1	180	146
CAW Oost-Brabant	79	16	3	130	8	0	236	182
CAW Noord-West-Vlaanderen	34	5	0	57	1	11	108	104
CAW Brussel	15	2	0	30	0	0	47	44
CAW Boom Mechele Lier	46	17	5	94	1	0	163	131
CAW Centraal-West-Vlaanderen	55	14	10	76	3	0	158	149
totaal	727	189	77	1368	50	116	2527	2077

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal geboden hulpmodules bezoekerimte, het aantal betrokken cliënten, evenals het aantal modules in een vrijwillige context en in een gerechtelijke context in 2019.

	aantal cliënten binnen module bezoekerimte	aantal modules bezoekerimte (ongeacht aantal cliënten)	aantal modules vrijwillig (ongeacht aantal cliënten)	aantal modules gerechtelijk (ongeacht aantal cliënten)
CAW Antwerpen	189	56	2	54
CAW Boom Mechelen Lier	181	55	6	49
CAW De Kempen	90	27	6	21
CAW Limburg	432	141	24	117
CAW Oost-Vlaanderen	598	197	6	189
CAW Brussel	47	13	1	12
CAW Halle-Vilvoorde	179	56	4	52
CAW Oost-Brabant	259	79	14	65
CAW Noord-West-Vlaanderen	108	33	1	32
CAW Zuid-West-Vlaanderen	157	43	2	41
CAW Centraal-West-Vlaanderen	135	43	3	39
Totaal	2375	743	69	671

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal hulpmodule bezoekerimte het aantal betrokken cliënten, evenals het aantal modules in een vrijwillige context en in een gerechtelijke context in 2020.

	aantal cliënten binnen module bezoekerimte	aantal modules bezoekerimte (ongeacht aantal cliënten)	bezoekerimte vrijwillig	bezoekerimte gerechtelijk
CAW Antwerpen	158	45	0	158
CAW Boom Mechelen Lier	156	46	5	151
CAW De Kempen	88	24	19	70
CAW Limburg	413	131	79	337
CAW Oost-Vlaanderen	534	170	28	507
CAW Brussel	54	14	3	51
CAW Halle-Vilvoorde	187	53	11	177
CAW Oost-Brabant	222	70	44	179
CAW Noord-West-Vlaanderen	106	36	5	101
CAW Zuid-West-Vlaanderen	166	49	12	154
CAW Centraal-West-Vlaanderen	118	39	18	103
Totaal	2202	677	224	1988

3. Door Covid-19 en de maatregelen die in dit kader zijn genomen, werd de effectiviteitsstudie onderbroken. De onderzoeksopdracht werd verlengd tot juni 2022. Resultaten kunnen pas daarna worden verwacht.
4. In de periode 2016-2018 liep het actieplan inzake de aanpak van relatie- en/of scheidingsproblemen. Aan de CAW werd een projectsubsidie toegekend voor acties die bijdragen aan de uitvoering van het actieplan en dit voor de periode 1 maart 2017 tot en met 31 december 2018. Deze middelen werden in 2019 in de reguliere enveloppe van de CAW opgenomen.
5. Ouderverstoting/oudervervreemding is geen thema dat geregistreerd wordt binnen de Centra voor Algemeen Welzijnswerk omdat de term ouderverstoting niet als dusdanig wordt gebruikt. Er kunnen dan ook geen cijfers of conclusies hieromtrent gegeven worden. De term 'ouderverstoting' is een gecontesteerd begrip. Er is enorm veel discussie over de precieze invulling van het begrip, de eventuele oorzaken en de manier waarop tussengekomen moet worden door deskundigen. Wat wel vaststaat, is dat het in sommige gezinnen na scheiding serieus fout loopt, waardoor gezinsrelaties in die mate verstoord raken dat er sprake is van afwijzing tussen ouders en kinderen en contactverlies.